

«Mottakernavn»

«Adresse»

«Postnr»

Saksbehandlar, innvalstelefon

Kristine Hetlesæter, 5764 3142

Vedtak om avslag for Eide Fjordbruk AS på lokalitet 12036 Hisdalen i Kvinnherad kommune

Oksygenkonsentrasjonen i djupvatnet i Hardangerfjorden har hatt ei negativ utvikling over mange år. Auka organiske utslepp til fjorden vil saman med temperatúrauke bidra til å forsterke den negative trenden for oksygen i djupvatnet. Vassførekomsten Øynefjorden er trekt fram av Havforskningsinstituttet som særleg sårbar for eutrofi-effektar frå auka næringstilførsel. I Øynefjorden er også sinknivåa i sedimenta høge, og er i brot med miljømåla i vassforskrifta.

På denne bakgrunnen vurderer Statsforvaltaren at det ikkje er rom for å tillate auka produksjon ved Hisdalen, og avslår søknaden frå Eide Fjordbruk AS om utviding av maksimalt tillaten biomasse (MTB) på lokaliteten 12036 Hisdalen i Kvinnherad kommune. Vedtaket er gjort med heimel i forureiningslova § 11, med prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8 – 12 lagt til grunn for avgjerda.

Vi viser til søknad frå Eide Fjordbruk AS datert 08.12.2022.

Vedtak

Statsforvaltaren avslår søknaden frå Eide Fjordbruk AS om produksjonsauke frå 2340 til 5940 tonn MTB ved akvakulturlokalitet 12036 Hisdalen, jf. § 11 i forureiningslova.

Varsel om gebyr for sakshandsaming

Statsforvaltaren tar sakshandsamingsgebyr for arbeidet med løyve. Reglane om gebyrinnkrevjing er gjevne i forureiningsforskrifta kapittel 39. Ressursbruken knytt til saksbehandlinga blir lagt til grunn ved val av gebyrsats.

På grunnlag av arbeidsmengda som søknaden om ein utvida akvakulturproduksjon ved Hisdalen medfører for Statsforvaltaren, varslar vi at gebyret vil bli fastsett til gebyrsats 4, jf. forureiningsforskrifta § 39-4 om arbeid med fastsetjing av nye og endring av løyve. Det vil seie at gebyret vil bli på 141 900 kroner.

Dersom vi ikkje mottek merknader til varselet om gebyr innan tre veker, blir det gjort vedtak i samsvar med det som er varsla over.

Kort om bakgrunnen for saka

Eide Fjordbruk AS søker om utviding av maksimalt tillaten biomasse (MTB) ved lokaliteten Hisdalen i Kvinnherad kommune. Det er søkt om ei auke på 3600 tonn, frå dagens 2340 tonn og opp til 5940 tonn MTB. Planen for lokaliteten er å leggje ut eit nytt semilukka anlegg beståande av fire einingar i tillegg til dagens opne merdanlegg. Det er planlagt ein årleg produksjon på 4800 tonn i den nye, semilukka delen av anlegget, med eit planlagt fôrforbruk på 5500 tonn.

Eide Fjordbruk grunnlegg søknaden med eit stort behov for utvida lokalitetskapasitet. Verksemda meiner at ei utviding av eksisterande lokalitetar basert på bruk av semilukka teknologi med slamoppsamling både er berekraftig og framtidsretta med omsyn til høvesvis lakselus, marine naturførekomstar og arealbruk i sjøområda.

Alle nye akvakultursøknader i Hardangerfjorden har stått på vent sidan våren 2023 i påvente av nytt kunnskapsgrunnlag, med bakgrunn i Statsforvaltaren si uro for miljøtilstanden i fjorden. 05.11.2025 vart rapporten «Hardangerfjorden under press» frå HI publisert, og Statsforvaltaren har på bakgrunn av dette teke opp att handsaminga av søknadene i det aktuelle området, inkludert søknaden ved Hisdalen.

Korrespondanse

Søknaden er datert 08.12.2022, og vart oversendt frå Vestland fylkeskommune til kommunen og sektormyndighetene den 29.12.2022. Kommunen si handsaming av saka vart ettersendt 12.05.2023. Då Statsforvaltaren varsla at vi tok opp att sakshandsaminga i Hardangerfjorden, gav vi søkjarane høve til å ettersende ny informasjon eller eventuelle endringar i søknadene. Eide Fjordbruk sendte inn opplysningar kor dei skildrar endringar i val av merdteknologi, og legg fram sitt syn på kunnskapsgrunnlaget og Hardangerfjorden sin kapasitet for auka akvakulturproduksjon.

Merknader og fråsegner

Søknaden har vore lagt ut til offentleg ettersyn i fire veker. Det kom ikkje inn merknader til søknaden. Kommunen skriv i sin uttale at søknaden er i tråd med plan, og at dei etter ei samla vurdering rår til at den vert innvilga.

Rettsleg utgangspunkt

Forureiningsforskrifta kapittel 34

I februar 2024 tok nytt regelverk i forureiningsforskrifta kapittel 34 (akvakultur av fisk) til å gjelde. Dette inneber at vilkår i løyve etter forureiningslova for å førebyggje og redusere forureining og avfallsproblem frå akvakultur i hovudsak vert erstatta av standardkrav i akvakulturdriftsforskrifta. Statsforvaltaren kan i nokre tilfelle framleis bestemme at oppdrettsanlegg ikkje kan driftast utan løyve etter forureiningslova, jf. forureiningsforskrifta § 34-2 andre ledd.

Søknader som vart sendt inn før regelverksendringane, og som låg inne til handsaming hos Statsforvaltaren, vert også handsama etter dette nye regelverket.

Forureiningslova

Når Statsforvaltaren vurderer om det skal gjevast løyve til forureinande verksemd, og eventuelt på kva vilkår, skal vi legge vekt på ulempene ved tiltaket som er knytte til forureining, haldne saman med fordelar og ulemper som tiltaket elles vil føre til jf. forureiningslova § 11 siste ledd. I vurderinga vil vi særleg sjå på i kva grad verksemda det er søkt om løyve for er akseptabel sett i lys av føremål og retningslinjer i §§ 1 og 2 i forureiningslova .

Naturmangfaldlova

Forvaltningsmåla i §§ 4 og 5 i naturmangfaldlova ligg til grunn for korleis Statsforvaltaren utøver myndigheit. Vidare skal prinsippa i §§ 8 til 12 om mellom anna kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samla belastning leggast til grunn som retningslinjer når Statsforvaltaren tek avgjerder som kan få følgjer for naturmangfaldet.

Vassforskrifta

Vassforskrifta inneheld forpliktande miljømål om at myndigheitene skal syte for at alle vassførekomstar skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand med mindre det er gitt unntak med heimel i § 9 eller § 10 i forskrifta.

Nasjonalt prioriterte stoff

Noreg har eit mål om å stanse utslepp av helse- og miljøfarlege stoff. Utslepp av stoff og stoffgrupper på den nasjonale prioritetslista skal reduserast vesentleg og på sikt stansast.

Statsforvaltaren si vurdering

Grunngjeving for handsaming av søknaden etter forureiningslova

Statsforvaltaren vurderer at den planlagde nye delen av anlegget ved Hisdalen ikkje kan regulerast etter kapittel 34 i forureiningsforskrifta. Forskrifta regulerer opne merdanlegg i sjø, og omfattar ikkje anlegg som er avhengige av vassinntak og avløp. Vi handsamar difor søknaden etter forureiningslova.

Eit avslag på søknaden vil medføre at anlegget held fram med å bestå av opne merdar, som etter vår vurdering kan regulerast av krava i akvakulturdriftsforskrifta jf. forureiningsforskrifta § 34-2. Det vil seie at løyvet fell bort, og anlegget går over til å vere forskriftsregulert frå og med datoen for dette vedtaket.

Sjøområdet som resipient

Lokaliteten Hisdalen ligg i Øynefjorden, på austsida av Varaldsøy i Hardangerfjorden. Øynefjorden ligg i den midtre delen av Hardangerfjorden, og dei fysiske forholda i fjorden er av betydning for resipienten sin kapasitet til å omsette organiske utslepp. Hardangerfjorden er lang, og har fleire djupbasseng som er skild av tersklar med ulik djupne (figur 1). Den ytste terskelen er i underkant av 150 m djup, der E39 går i tunell under Bømlafjorden frå Stord til Sveio. Sør for Huglo, ved overgangen til Husnesfjorden, er det også ein terskel på om lag 150 m. Djupna i fjordbassenget aukar gradvis innover fjorden, frå om lag 400 m til om lag 650 m i Kvinnheradsfjorden, Sildafjorden og Hissfjorden. I Hissfjorden, ved Vikingnes, er det ein djup terskel på om lag 520 m. Herifrå aukar djupna ytterlegare, og i Samlafjorden er fjordbassenget om lag 850 meter djupt.

Figur 1: Undervassstopografi i Hardangerfjorden. Tersklar er teikna inn med raude strekar ved Otterøya (1 – 150m), Huglo (2 – 150m), Vikingsneset (3 – 520m), Etnesfjorden (4 – 60m) og Sørfjorden (5 – 250m). Dei største vassførekomstane som utgjer fjorden er teikna inn med namn og grense. Kart henta frå overvåkingsprogram for Hardangerfjorden 2024 – 2026. Lokaliteten Hisdalen er markert med raud prikk.

Fjorden har ei lang historie med store utslepp, i første rekke frå tungindustrien inst i Sørfjorden og i Samlafjorden. Dei siste femti åra har det vore ei auke i tilførsler av næringssalt og organisk materiale, i hovudsak som følgje av framveksten av ei stor akvakulturnæring. Medan den naturlege bakgrunnsavrenninga til fjorden har vore stabil, har utsleppa frå akvakultur tredobla seg frå 90-talet og fram til i dag. I same periode har tungindustrien redusert sine utslepp av tungmetall til fjorden. Det er to hovudfaktorar som har påverknad på fjordsystemet: klimaendringane, og utslepp frå land, busetnad, industri og havbruk.

Vassførekomsten Øynefjorden (Vassførekomst-ID 0260041600-C i Vann-Nett) står oppført med moderat økologisk tilstand, grunna høge nivå av sink i sedimenta. Den kjemiske tilstanden er ikkje klassifisert. Kjende kjelder til påverknad er i hovudsak kjemisk forureining frå historiske utslepp av miljøgifter frå industrien i Hardanger, samt utslepp frå oppdrettsanlegga i vassførekomsten. Det er i dag totalt gitt løyve til ein produksjonskapasitet for oppdrettsfisk på 10 430 tonn MTB i Øynefjorden, fordelt på dei fire anlegga Sagvik, Hisdalen, Bergadalen og Hondskår.

Det er gjennomført C-granskingar ved lokaliteten i 2018, 2022 og 2025. Resultata frå granskingane viser teikn til ein nedgåande trend i tilstand for botnfauna i overgangssona. I 2018 viste tilhøva for botnfaunaen god tilstand (tilstandsklasse II). Ved undersøkingane i 2022 og i 2025 vart botnfaunatilhøva i overgangssona klassifisert til moderat tilstand (tilstandsklasse III). Den moderate

tilstanden er utløyst av svært høge individtal i grabbprøvane, i tillegg til at prøvane ved alle stasjonar er dominerte av forureiningstolerante artar. Ved undersøkinga i 2025 hamna stasjon C2 i det nedre sjiktet av tilstandsklasse II for botnfauna.

Statsforvaltaren vurderer at det føreligg tilstrekkeleg kunnskapsgrunnlag om dagens miljøtilstand i vassførekomsten Øynefjorden, og Hardangerfjorden som heilskap, men at det er stor usikkerheit rundt kva effektar auka utslepp frå akvakultur vil ha på miljøet, jf. naturmangfaldlova § 8.

Vurdering av utslepp av sink

Utslepp av sink frå havbruksnæringa kjem frå fiskefôret. Fôret vert tilsett sink fordi stoffet er eit essensielt spormineral som trengst for å sikre god fiskehelse, vekst og utvikling. Svært lite vert teke opp i fisken, og det meste hamnar i miljøet. Sink hopar seg i hovudsak opp under og ved merdane, men kan over tid medverke til redusert tilstand i resipientane.

Historisk har det vore store sinkutslepp frå industrien inst i Sør fjorden. I 1985 var utsleppa på heile 1830 tonn. Strengare regulering og ut utvikling av reinseteknologi har medverka til utsleppsreduksjon, og rapporterte utslepp i 2023 var 2 tonn. Det utgjør ein reduksjon på 99,9%. Spora etter dei store utsleppa på 80 talet ligg att i sedimenta i Hardangerfjorden heilt ut til Tysnes, og det er behov for å redusere utslepp av sink til Hardangerfjorden.

Vassførekomst Øynefjorden har i dag moderat tilstand for sink som følge av for høgt sinkinnhald i sedimentet. Vann-Nett oppgir ein snittverdi for målingar gjort dei siste fem åra til 158 mg/kg tv. Dette bryt med miljømålet i vassforskrifta § 4 som seier at «*Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand*». Grensa mot tilstandsklasse III – moderat går ved 139 mg/kg tv. Analysane av kjemiske stoff i sedimenta frå C-granskinga ved lokaliteten viser at alle stasjonane har eit sinkinnhald tilsvarande moderat tilstand.

Anlegget har utslepp av sink, og ei auke vil kunne bidra til ytterlegare redusert miljøtilstand. Vi vurderer at det ikkje vil vere akseptabelt å tillate auka sinkutslepp i ein vassførekomst som alt bryt med vassforskrifta.

Oksygen i djupvatnet

Oksygen er grunnleggande for biologiske og biogeokjemiske prosessar i havet. I terskelfjordar som Hardangerfjorden vil oksygenet i djupvatnet brukast opp over tid dersom det ikkje skjer jamlege djupvassfornyngar. Nedgang i oksygenkonsentrasjon kan komme av auka temperatur, auka tilførsel av organisk stoff og næringssalt, eller ein kombinasjon av desse.

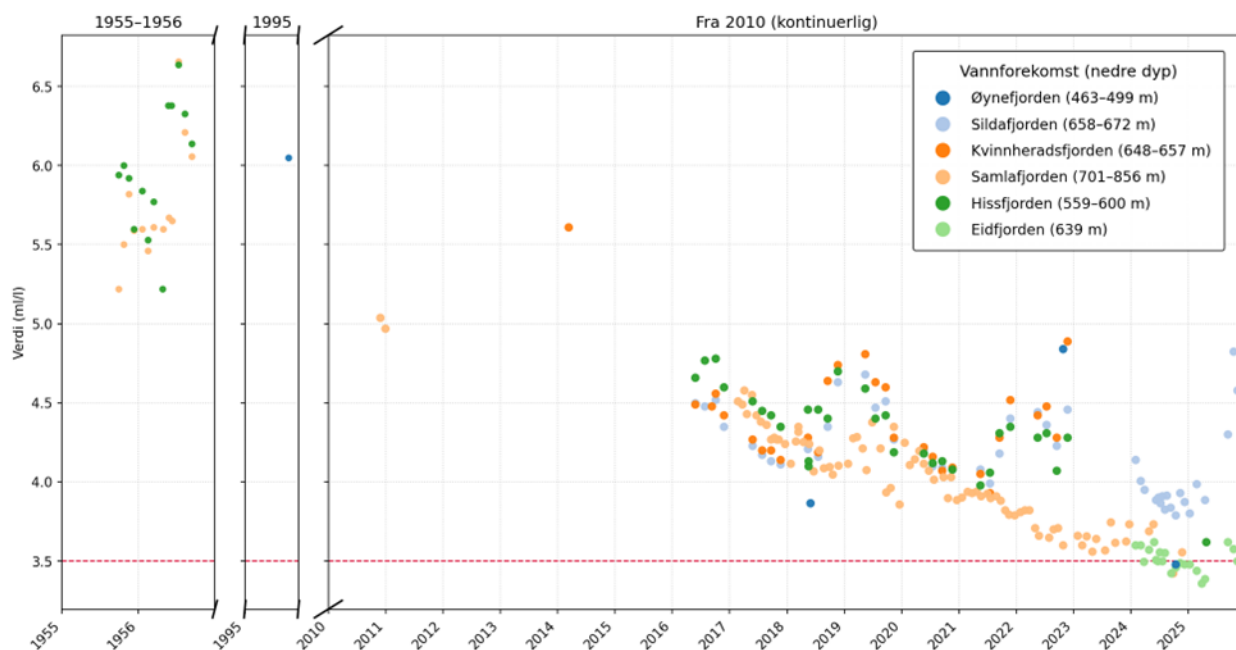
Det er rapportert om nedgang i oksygenkonsentrasjonen i fleire terskelfjordar på Vestlandet, og data frå Hardangerfjorden samsvarer godt med rapportar frå andre fjordsystem. Data frå Byfjorden utanfor Bergen viser stabile oksygenforhold fram til 1990-talet, men ein klar nedgang etter dette¹. Oksygenkonsentrasjonen i Byfjorden er godt dokumentert, og kunnskapen om utviklinga over tid er unik samanlikna med andre fjordsystem der historiske data ofte manglar eller er svært avgrensa. Målingar frå botnvatnet i indre deler av Hardangerfjorden (Samlafjorden) viser ein kontinuerleg nedgang i oksygennivået. På 50-talet var tilstanden for oksygen i botnvatnet svært god, dei siste ti åra har tilstanden vore god, og i september 2024 vart det målt oksygen under 3,5 ml/l, som gir moderat tilstand. Dette betyr at vassførekomsten ikkje lenger oppnår måla som er sett i

¹ [Vurdering av oksygentrender i norske farvann - miljodirektoratet.no](https://www.miljodirektoratet.no/tema/oksygen-i-norske-farvann/)

vassforskrifta om minst god tilstand. Auke i havtemperatur gjer at fjordane våre toler mindre tilførsel av næringssalt og organisk stoff.

Statsforvaltaren har samla målingar av oksygen i botnvatnet for dei djupaste delane av Hardangerfjorden som er offentleg tilgjengelege (figur 2). Måledata er tilgjengeleg i databasen Vannmiljø². Målingar frå 50-talet vart publisert av oseanograf Odd Henrik Sælen ved Universitetet i Bergen i 1962³.

Figur 2. Oksygeninnhald (ml/l) i botnvatnet for vassførekomststar som utgjer dei djupaste delane av Hardangerfjorden. Grense mellom god og moderat tilstand (3,5 ml/l) er merka med raud stipla linje. Data frå før 2010 er skilt ut av den kontinuerlege tidslinja for betre visualisering. Data er henta frå vannmiljø.no. Data frå 50-talet er henta frå rapporten «The natural history of the Hardangerfjord» (Sælen, 1962).

Nedgangen i oksygenivå i botnvatnet må sjåast i samanheng med klimaendringane og dagens utsleppsmengder til Hardangerfjorden. Det samla biletet gir grunn til å tru at fjordsystemet i framtida vil ha mindre resipientkapasitet, og at auka utslepp vil kunne bidra til å forsterke trenden med nedgang i oksygenivå. Produksjonsauke ved Hisdalen vil bidra til å auke den samla belastninga på Hardangerfjorden. Statsforvaltaren si vurdering er at den utviklinga vi ser for oksygen i botnvatnet i Hardangerfjorden ikkje er foreinleg med å tillate auke i tilførsler av næringssalt og organisk stoff til fjordsystemet, jf. naturmangfaldlova § 10.

Vurdering av eutrofiering

Tilførsel av oppløyste næringssalt gir grunnlag for vekst av både trådforma opportunistiske algar (lurv) i strandsona og planteplankton i dei øvre vasslaga. Plantebiomassen vert broten ned av naturlege prosessar etter vekstseson. Nedbrytinga krev oksygen – både i vassøyla og på botnen – og kan dermed forsterke eksisterande oksygenproblem i fjorden. Klimaendringar bidreg òg, gjennom meir avrenning (med næring og humus), høgare temperatur og lengre vekstseson.

² [Vannmiljø](#)

³ *The natural history of the Hardangerfjord*. Publisert i tidsskriftet Sarsia, 1962. Tilgjengeleg via [Nasjonalbiblioteket](#).

Den dokumenterte tilstanden for makroalgar i Hardangerfjorden har dei siste 10 åra vore god og svært god⁴. Lurveartar som er kjente indikatorar for eutrofi vart nyleg ekspertvurdert og definert⁵, og ny kunnskap reiser spørsmål rundt om indikatorar for eutrofi på makroalgesamfunn i strandsona har vore godt nok definert og inkludert i metodar for klassifisering av økologisk tilstand. Metode for tilstandsvurdering av makroalgesamfunn er under utvikling⁶. Kartlegging etter ny metode i 2024 viste dårleg tilstand for makroalgesamfunn i indre deler av Hardangerfjorden. Stasjonar i Sildafjorden og Husnesfjorden viste god tilstand, sjølv om det også her vart registrert lurv⁷.

Den dokumenterte tilstanden for planteplankton målt som klorofyll-a i øvre vassmassar i Hardangerfjorden har dei siste ni åra vore god og svært god, Vår vurdering er at data er for få og for nye til å vise historiske trendar, men dagens miljøtilstand for klorofyll-a vert vurdert som tilfredsstillande. Store naturlege variasjonar mellom år understrekar behovet for lengre tidsseriar.

Modellering frå Havforskningsinstituttet viser at auka tilførsler av næringssalt frå eksisterande og planlagde akvakulturanlegg kan gi høg risiko for eutrofiering fleire stader i Hardanger, mellom anna er områda rundt Varaldsøy⁸ vurdert å vere særleg utsette.

Vurdering av samfunnsnytte

Havbruksnæringa produserer sjømat, og skaper arbeidsplassar og verdiar for Noreg. Bakgrunnen for Eide Fjordbruk sin søknad ved Hisdalen er at dei ønsker å ta i bruk semilukka teknologi på fleire av sine lokalitetar. Dei viser til at Watermoon-teknologien dei planlegg å nytte vil gi miljøgevinstar i form av ingen rømming, ingen utslepp av lakselus og utsleppsreduksjon frå reinsing av avløpet.

Statsforvaltaren er einig i at det er eit godt tiltak frå verksemda si side å ta i bruk ny teknologi som reduserer utslepp og miljøpåverknad frå produksjonen og betrar fiskevelferd jf. naturmangfaldlova §12 om miljøforsvarlege teknikkar. Eide Fjordbruk har sendt inn førebelse estimerte data for reinsegrad for dei semilukka einingane som ligg over det vi har sett på tilsvarande anlegg i Vestland til no. Det føreligg svært lite erfaringsdata for reinseteknologien verksemda nyttar, og det er etter vår vurdering noko usikkerheit knytt til faktisk oppnådd reinsegrad. Utsleppa vil uavhengig av reinsegrad vere av vesentleg storleik, og det er grunn til å tru at resipienten har svært avgrensa kapasitet til å omsetje særleg større utslepp enn det som alt er tillate i dag. Statsforvaltaren vurderer at sjølv med dei utsleppsreduserande tiltaka som er skildra kan vi ikkje sjå at samfunnsnyttan på lang sikt veg tyngre enn risikoen for skade på natur og miljø i Hardangerfjordsystemet.

Konklusjon

Statsforvaltaren har konkludert med at ei produksjonsauke med 3600 tonn til ein total MTB på 5940 tonn ved lokaliteten Hisdalen ikkje er akseptabel sett i lys av forureiningslovas formål og retningslinjer i §§ 1 og 2. Etter ei samla vurdering av dei forureiningsmessige ulempene ved produksjonsauken samanstilt med fordelar og ulemper utvidinga ved lokaliteten elles vil medføre, avslår vi søknaden om produksjonsauke på 3600 tonn MTB ved akvakulturlokaliteten Hisdalen i

⁴ *Hardangerfjorden under press – utslipp og miljøtilstand*. Rapport fra Havforskningen 2025-66.

⁵ *Hva er lurv? Er all lurv indikator for dårlig økologisk tilstand?* NIVA-rapport, løpenummer 7968-2024.

⁶ *Revidert felt- og beregningsmetodikk for Komboinndeksen (makroalger). For bruk inntil inkludering i Veileder for klassifisering av miljøtilstand i kyst- og ferskvann*. NIVA-rapport, løpenummer 8101-2025.

⁷ *Overvåkningsprogram for Hardangerfjorden 2024-2026*. Rapport frå Multiconsult, dokumentkode 10254166-01-RIM-RAP-001.

⁸ Figur 4.7 i rapport *Hardangerfjorden under press – utslipp og miljøtilstand*. Rapport fra Havforskningen 2025-66.

Kvinnherad kommune, jf. forureiningslova § 11. Prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8 – 12 er lagt til grunn for avgjerda.

Klagerett

Eide Fjordbruk AS og andre med rettsleg klageinteresse kan klage på vedtaket, inkludert gebyrsatsen. Ein eventuell klage bør innehalde ei grunngjeving og kva de ønskjer å endre. I tillegg bør andre opplysningar som kan ha noko å seie for saka takast med.

Klagefristen er tre veker frå dette brevet vart motteke. Ein eventuell klage skal sendast til Statsforvaltaren.

Statsforvaltaren sender kopi av dette brevet med vedlegg til aktuelle partar i saka.

Med helsing

Aslaug Aalen
miljødirektør

Lars Martin Færseth
seksjonsleiar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Kvinnherad kommune	Rosendalsvegen 10	5470	ROSENDAL
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Kystverket	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Mattilsynet	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL

Mottakerliste:

EIDE FJORDBRUK AS	Støavegen 98	5640	EIKELANDSOSEN
Vestland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN